

FORSKNINGSBERETNING FRA DANMARKS KUNSTBIBLIOTEK 2003

Forskningsstrategi

Det er Danmarks Kunstbiblioteks (DKBs) opgave at samle, bevare, registrere og formidle viden om arkitektur, billedkunst og kunsthistorie; som nationalt hovedfagbibliotek har DKB en særlig forpligtigelse med hensyn til dansk arkitektur og billedkunst.

Forskning udført ved DKB skal i hovedsigtet være til støtte for samlingsopbygningen og til gavn for institutionens målgrupper. Kvaliteten af det, der tilbydes lånere og besøgende, er nøje forbundet med kvaliteten af den forskning, der udføres i tilknytning til institutionen. Et forskningsbiblioteks registrering og formidling kan sidestilles med museernes registranter og kataloger. Her fremlægges resultaterne af en koordineret og videnskabeligt baseret indsats med hensyn til vedligehold, udbygning og registrering af institutionens samlinger.

Forskningsressourcer

Til DKB er der ultimo 2003 tilknyttet 2 fuldtidsansatte seniorforskere og en forsker (= 3/4 forskningsårsværk); hertil kommer den forskningstid, overbibliotekaren kan afse. Hertil kommer to videnskabelige medarbejdere på halvtid. De er uden egen forskningstid, men indgår sammen med andre medarbejdere i institutionsprojekter.

Sluttelig har DKB i perioden fra 1/1 2003 til 31/8 2003 (med støtte i midler fra Kulturministeriets forskningsfond) haft universitetslektor, mag. art. Hannemarie Ragn Jensen tilknyttet.

Følgende fire projekter, der bygger på et samarbejde mellem DKBs bibliotekarer, forskere og videnskabeligt ansatte, har som hovedsigte at forbedre og udvide adgangen til data, registranter og litteratur for forskere, uddannelsessøgende og institutioner i hele landet.

Alle fire projekter bidrager således til at udvide og berige Bibliotekets web-registranter.

1. Online katalogerne over Arkitekturtegningerne og Kunsthistorisk Billedarkiv

I 2003 er der åbnet for online adgang til arkitekturtegningerne og til samlinger af fotos,

kataloger og arkivalisk materiale vedr. dansk billedkunst. Herved er en meget væsentlig del af det faglige og forskningsmæssige arbejde, som er udført med arkitekturtegningerne af Knud Millech (ansat 1924-1960), Lisbet Balslev Jørgensen (ansat 1968-95), Hakon Lund (ansat 1960-1998) og de nuværende medarbejdere nu gjort tilgængelig for offentligheden.

For det kunsthistoriske billedarkivs vedkommende er der i første omgang blevet fokuseret på en meget omfattende registrant over materialer af danske billedkunstnere i arkivet. Herved er accession og registrering udført af V. Thorlacius-Ussing (ansat 1920-72), Jørgen Rømer (ansat 1946-92), Marie Louise Berner (ansat 1977-99) og nuværende medarbejdere gjort tilgængelig for offentligheden.

I begge baser er en tilretning af posterne påbegyndt. I første omgang standardiseres navneformer (efter Weilbach), hvilket vil forenkle samsøgning dels med bogbasen (hvor disse navneformer allerede bruges), dels med det digitaliserede leksikon 4. udgave, som Kulturarvsstyrelsen slut 2004 lægger ud i et brugervenligere "open source" system.

2. Den kunsthistoriske nationalbibliografi

DKB er ansvarlig for de nationale bidrag til to kunsthistoriske fagbibliografier:

For det første den kunst- og arkitekturhistoriske nationalbibliografi, Bibliografi over Dansk Kunst (BDK), som dækker litteratur på dansk og udenlandsk om dansk arkitektur og billedkunst samt kunsthåndværk og –industri.

For det andet de danske bidrag til den Getty-finansierede internationale kunsthistoriske bibliografi, Bibliography of the History of Art (BHA), hvortil der årligt indberettes et antal poster med engelske abstracts. Disse bidrag sikrer, at resultaterne af dansk-publicerede bidrag til arkitektur- og kunsthistorien bliver gjort synlige for den internationale forskning.

BHA har i 2003 fra DKB kun modtaget ca. 60 referencer og abstracts (mod normalt 300). Reduktionen skyldes de ekstraordinære opgaver med flytning og ombygning. Puklen vil blive søgt indhentet.

BDK basen med litteratur om dansk billedkunst og arkitektur blev i 2001 gjort tilgængelig på internet adressen www.kunstbib.dk.

I 2003 er basen med støtte i en bevilling fra DEF, Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek, blevet udvidet bagud, så den med i alt ca. 47.000 poster nu dækker hele den relevante litteratur fra ca. 1933 til i dag. Herudover er basen i 2003 blevet ajourført med ca. 900 poster.

I 2004 fortsættes udvidelsen med en retrokonvertering af den trykte standardbibliografi fra 1935, Merete Bodelsen og Aage Marcus, Dansk kunsthistorisk Bibliografi (Kbh. 1935), så at basen ved udgangen af 2004 vil omfatte den væsentligste litteratur om dansk billedkunst og arkitektur publiceret fra sidst i 1600-tallet til i dag.

3. Kunstner-signaturindeks

Projektet sigter på at opbygge en database i Bibliotekets web over signaturer af danske billed-kunstnere. Det bygger på en stor, allerede eksisterende samling af aftegninger, som det planlægges at digitalisere, så det bliver muligt at søge på både kunstnernavne

og på de initialer, som kunstnersignaturer ofte er forkortet til. Herudover planlægges det at supplere med nogle få oplysninger om kunstnerne samt en afbildning af signaturerne.

Til projektet er der i 2003 afsat 497 arbejdstimer. Inden for bogstaverne A –D er der ved en gennemgang af materialet i Weilbach og Kunsthistorisk Billedarkiv indsamlet 1800 signaturer fra 1130 kunstnere. Skønsmæssigt vil projektet samlet omfatte 6300 kunstnernavne med ca. 10.000 signaturer.

4. Boghistorie

Projektet er beskrevet nøjere i DKBs Forskningsplan 2001-05. Det sigter på at opbygge en boghistorisk base, med oplysninger om den ældre del af DKBs samlinger, fra grundlæggelsen i 1754 og foreløbig frem til 1889. Basen, der skal indeholde oplysninger om bl.a. bogbind og proveniens, illustrationer og illustratører, vil blive et vigtigt redskab for kunst- og arkitekturhistorisk forskning.

Til dens opbygning er der i 2003 søgt eksterne midler - uden held. Arbejdet fortsættes.

II. TVÆRINSTITUTIONELLE FORSKNINGSPROJEKTER

Følgende projekter planlægges i et samarbejde med andre institutioner, i ind- og udland.

1. Indretning af studiesal for Weilbachs arkiv

I 1999 indgik DKB og Den selvejende institution Weilbachs Kunstnerleksikon og Arkiv en aftale om at udvide samarbejdet med henblik på en fremtidig placering af Arkivet i Bibliotekets lokaler. Det var den fælles opfattelse, at en sådan placering ville berige det fælles forskningsmiljø og forbedre offentlighedens adgang til Arkivets materialer. Arkivets nye lokaler åbnedes for publikum i marts 2003.

I 2003 er der gennemført en revision og opdatering af den digitaliserede udgave af fjerde udgaven af Weilbachs Kunstnerleksikon. Besøgsantallet i studiesalen på Charlottenborg har på ni måneder været langt højere end i Arkivets mange år i Nivå. Stigningen vil fortsætte, når Arkivet jævnsides Biblioteket får ny, egen hjemmeside.

2. Jubilæumsværket Kunstakademiet 1754- 2004

I forbindelse med Kunstakademiets 250 års jubilæum indgår DKB i samarbejde med andre institutioner, der historisk er tilknyttet Akademiet, i planlægningen, redigeringen og udarbejdelsen af et jubilæumsskrift, der skal belyse institutionens historie.

På det praktiske plan har DKB fra 1999 til 2000 huset det af Akademiraadet nedsatte jubilæumsudvalg samt redaktionen for jubilæumsværket. Gennem aftaler om frikøb, i 2001 i to mdr., i 2002 i tre og i 2003 i 7 mdr. har forskningsbibliotekar mag. art. Anneli Fuchs endvidere været fuldt tilknyttet projektet som redaktør såvel som forfatter (der er truffet aftale om en tilsvarende forlængelse af AF's ansættelse som forsker).

Tre medarbejdere har bidraget til jubilæumsskriftet med omfattende undersøgelser om DKBs historie fra 1754-2004, om Samlingen af Arkitekturtegninger fra 1846 til i dag, om

Billedkunstscolerne i perioden 1954-1979 og om Arkitektskolen i perioden 1754-1854 og 1904-1954.

Disse undersøgelser er i 2003 afsluttet og sendt i trykken.

3. Udstilling om arkitekten Kaare Klint

Samlingen af Arkitekturtegninger planlægger sammen med Kunstindustrimuseet en udstilling om en af de helt store danske arkitekter Kaare Klint (1888-1954). Udstillingen er berammet til år 2005.

Med henblik på at forberede udstillingen har DKB og Kunstindustrimuseet aftalt at dele udgifterne ved en projektansættelse (hver i tre måneder) af arkitekt Gorm Harkær, der er den førende kender af hele Klints produktion. Herudover er der til støtte for Gorm Harkærs arbejde bevilget midler fra Bergiafonden.

III. INDIVIDUEL FORSKNING

Med hensyn til vægtningen mellem fælles og individuel forskning er det til DKBs fordel, at de ansattes individuelle forskning spænder fra antikken til nutidskunsten. Gennem denne spredning sikres en ligelig kompetence-fordeling i fagreferencen og bogvalget. Den individuelle forskningstid fastholder de ansattes direkte tilknytning til centrale dele af de faglige miljøer, som DKB betjener. Og de til institutionen knyttede projekter udvider kendskabet til væsentlige dele af samlingerne.

Forsker, mag. art. Anneli Fuchs

Anneli Fuchs har haft syv måneders frikøb fra Kunstakademiets Bibliotek i 2003 til redaktionelt arbejde på projektet Kunstakademiet 1754-2004, et trebindsværk om Kunstakademiets historie som udkommer i foråret 2004.

Igangværende

Fortsættelse af projektet "Omkring et nulpunkt. Neo-avantgarden i Europa ca. 1955-1965".

Publikation om Galerie Köpcke samt forberedelse af udstilling med titlen "Hommage à Galerie Köpcke".

Publikationer i trykken

For samfundet, kunstneren eller kunsten? Billedkunstscolerne fra midten af 1950'erne til slutningen af 1970'erne". Publiceres i Kunstakademiet 1754-2004 (E. Salling og A. Fuchs red.).

Redegørelser for fundatser, anordninger og reglementer, medaljer m.v. for perioden 1954-2004 i bd. 3 af Kunstakademiet 1754-2004 (E. Salling og A. Fuchs red.).

Statens kunsthistoriske Fotografisamling – Kunsthistorisk Billedarkiv". Publiceres i Det

kunsthistoriske studieapparat – Hånd- og debatbog fra den videnskabelige hverdag. (H. Dam Christensen og L.C. Larsen red.)

Overbibliotekar, dr.phil. & ph.d. Patrick Kragelund

Afsluttede projekter 2003

PK har i forbindelse med publikation publ. 2 og arbejdet på en kommende bog og artikel været på studie- og arbejdsophold i Rom og Venedig.

Har sammen med kolleger på Ny Carlsberg Glyptotek tilrettelagt en udstilling (marts til juni 2003, Ny Carlsberg Glyptotek) og bidraget til en publikation (nr. 1) om Glyptotekets romerske portrætter fra den såkaldte Liciniergrav i Rom.

Har afsluttet undersøgelser om Bibliotekets historie og færdigskrevet bidrag til jubilæumsværket Kunstakademiet 1754-2004 og til to kunst- og bibliotekshistoriske antologier (nr. 3, 4 og 5).

Har afsluttet to kunsthistoriske artikler (nr. 6 og 7) til publ. i 2004.

Igangværende forskningsprojekter

Skriver på en bog med arbejdstitlen: Kejsere, digtere og drømme i antikkens Rom.

Arbejder på en undersøgelse med arbejdstitlen "Arrivo di un principe Svedese a Chioggia – A series of Vedute in Palazzo Mocenigo in Venice: Date, Motifs, Protagonists".

Og en artikel med titlen "Fanebærerens drøm. Et romersk relief i Glyptoteket".

Publicerede arbejder 2003

1. (sammen med Mette Moltesen og J. Stubbe Østergaard), The Licinian Tomb. Fact or fiction? (Kbh. 2003).

Arbejder i trykken (til publikation i 2004)

2. "Fabretti, Rostgaard and Some Paper impressions of Greek and Roman inscriptions in the Danish Royal Library". Udkommer i *Analecta Romana Instituti Danici* 29 (2003)

3. "Kunstakademiets Bibliotek bliver Danmarks Kunstbibliotek" i: E. Salling & A. Fuchs (red.), *Kunstakademiet 1754-2004* (Kbh. 2004).

4. "Danmarks Kunstbibliotek – Historie, udvikling og opgaver" i: H. Dam Christensen & L.C. Larsen (red.), *Det kunsthistoriske studieapparat - Hånd- og debatbog fra den videnskabelige hverdag* (2004)

5. "Bibliotekshistorie og kulturarv: Formidling af et 250 års jubilæum" i: N.D. Lund og N. Dahlkild (red.), *Kulturarv i: Biblioteksarbejde* (2003).

6. "The Bajocco in Copenhagen: by Juel, Fragonard, Vincent or Abildgaard?"
7. "Fra Abildgaards Værksted: En genopdaget rumudsmykning af Tiarco Meyer Cramer" (publiceres i Meddelelser fra Thorvaldsens Museum)

Seniorforsker, mag. art. Alena Marchwinski

Forskningsprojekt

Mødet med den Anden som motiv i dansk malerkunst 1820-1870. Jfr. "Forskningsplan for 2000-2004".

Afsluttede undersøgelser

Mødet med Italien i D. Blunchs "Danske kunstnere i osteriet La Gensola"

Publikationer 2003

Den orientalske Anden. Maleren Niels Simonsens En arabisk familie i ørkenen, i: Kritik, 2003, nr. 162/163, pp. 130-140.

Dwa obrazy Chrystusa", i: W drodze, 2003, nr. 8, pp. 8-10.

Videnskabelig medarbejder, mag. art & ph.d. Mikael Bøgh Rasmussen

Publikationer 2003

J.F. Willumsens Gamle Samling - vurderingens omskiftelighed og samlerens strategier", Samling. Særnummer af Tidsskriftet Antropologi nr. 43-44 (2002) 23-33.

Produktionsudvikling, synsparadigmer og synsmåder. Et indlæg for en kombination af metoder til indkredsning af billeders produktion og reception i senmiddelalderens Sydtyskland", Tegn, symbol og tolkning : om forståelse og fortolkning av middelalderens bilder / red. av Lena Liepe, Gunnar Danbolt og Henrik Laugerud (Kbh. 2003) (336 s.) ill. ISBN: 87-7289-828-3

Seniorforsker, mag. art. Claus M. Smidt

Forskningsprojekter

Fortsættelse af forskningsprojektet "Modernismens gennembrud i Nordjylland"

Fortsættelse af forskningsprojekterne "Kunstakademiets Arkitektskole 1754-1857" og "Kunstakademiets Arkitektskole 1904-54" samt delafsnit i "Kunstakademiets Bibliotek"

vedrørende Samlingen af Arkitekturtegninger, alle tre til Kunstakademiet 1754-2004 (red. Anneli Fuchs & Emma Salling).

Publikationer

Funkis. Det nordjyske gennembrud (medforfatter: Erik Iversen), Phønix Media A/S i samarbejde m. Fonden til Bevarelse af gamle Aalborghuse 2003 (182 sider)

Planlagte publikationer

Ovennævnte bidrag til A. Fuchs & E. Salling (red.), Kunstakademiet 1754-2004.

Artikel i Architectura 26, "Modernisme i Nordjylland".

IV. GÆSTE-MEDARBEJDERES PROJEKTER (2000-2003)

Biblioteket har i de sidste fem år været vært for en række i hovedsagen eksternt finansierede forskningsprojekter, som er godt i gang eller nærmer sig deres afslutning. Her en opsummering.

1) Mag. art. Karin Kryger (forskningsprojekt finansieret af Kulturministeriets Forskningsfond 1/9 1999-31/8 2000, jfr. Forskningsrapport DKB 2000)

Har afsluttet manuskriptet til en monografi om H.B. Storcks arkitektur og restaureringer på ca. 700 sider. Der arbejdes videre både med færdigredigering, illustrationer og finansiering af udgivelse.

Andre opgaver, som KK har følt sig forpligtet til at påtage sig, har forsinket projektet. Her i blandt er bogen Tranquebar - Kirkegårde og gravminder (Kbh. 2002; Engelsk udgave Kbh.2003), en udstilling, der bygger på bogen på Samlingen af Arkitekturtegninger dec. 2002-marts 2003, redigeringen af trebindsværket Danske Kongegrave samt bidrag til Kunstakademiet 1754-2004.

KK har, på grundlag af materiale indsamlet til Storck-projektet, skrevet en artikel: "Restaureringerne af S. Nicolai Kirke i Svendborg i 1800-tallet" til en bog om Skt. Nicolai Kirke i Svendborg, der udgives i anledning af Svendborgs 1000-årsjubilæum som købstad 2003. Bogprojektet sker i samarbejde med forskere fra Syddansk Universitet og Nationalmuseet.

2) Tidligere forskningsbibliotekar og souschef, mag. art Emma Salling

(forskningsprojekt finansieret af Carlsbergfondet 1/2 2000-31/1 2001, jfr. Forskningsrapport 1999 og 2000).

Det foreliggende manuskript til monografien: Det danske kunstakademi 1754-1857. Akademiets historie belyst gennem dets kunstsamling, der bl.a. kommer til at indeholde et ræsonneret katalog over godt 600 værker i Kunstakademiets samling, foruden henvisninger til ca. 300 forsvundne værker, er stadig under redigering og gennemarbejdning på grundlag af supplerende undersøgelser i arkiver og litteratur. Arbejdet har i perioder måttet stilles i bero på grund af ESs virksomhed siden 2001 som

den ene af de to hovedredaktører for trebindsværket Kunstakademiet 1754-2004, der udgives i anledning af Akademiets 250-års jubilæum i marts 2004. Desuden har ES bidraget til jubilæumsværkets bind 1, kap. 1 med ca. 90 siders tekst. Efter marts 2004 kan arbejdet med færdiggørelsen af manuskriptet fortsætte på fuld tid.

3) Arkitekt MAA Gorm Harkær (forskningsprojekt blev i 2000 støttet med løn i tre måneder af Bibliotekets egne midler):

En monografi med arbejdstitlen Kaare Klint er afsluttet og planlægges udgivet af Arkitektens Forlag 2004. Kunstindustrimuseet har berammet en udstilling om Kaare Klint til januar 2005.

4) Fil. lic. Marjatta Nielsen (forskningsprojekt finansieret af Kulturministeriets Forskningsfond 1/9 2000-31/8 2001, jfr. Forskningsberetning 2001-2002)

Har i 2003 fortsat arbejdet på sit katalog over Johannes Wiedewelts romerske tegninger og udgivet artiklen "Between Art and Archaeology: Johannes Wiedewelt in Rome 1754-58", i: *The Role of the Artist in the Rediscovery of Antiquity* (Kbh. 2003) 181-208. Til udgivelsen af kataloget (på et italiensk forlag) søges ekstern støtte.

5) Mag. art. Vibeke Andersson Møller (forskningsprojekt finansieret fra Kulturministeriets Forskningsfond og Bergiafonden 1/9 2000-28/2 2002, jfr. Forskningsberetning 2001-2002)

Har i 2003 afsluttet sin bog *Arkitekten Frits Schlegel* (ca. 320 s.) og fundet midler til at få den publiceret på Arkitektens forlag. Den udkommer i foråret 2004.

6) Universitetslektor mag. art. Hannemarie Ragn Jensen (forskningsprojekt finansieret af Kbh. Universitet og Kulturministeriets forskningsfond 1/9 2002 til 31/8 2003)

Har afsluttet sin ræsonnerede katalog over maleren J.L. Lunds kalker efter italienske fresker.

Ved projektets udløb 31. august 2003 forelå der som resultat af mine undersøgelser af hver enkelt kalke, en registrant af samtlige 260 værker. Registranten rummer oplysninger om kalkernes tilstand, oprindelige tilskrivning samt deres identitet, tilskrivning og placering i kunsthistorien.

I tilknytning til denne analyse har HRJ foretaget en undersøgelse omkring materialets tilhørsforhold i en bredere kulturhistorisk, æstetisk sammenhæng med særlig henblik på J.L. Lunds studietid i Paris hos Jacques-Louis David, hans ophold i Rom og tilknytning til kredse indenfor den tyske romantik. J.L. Lund har omtalt, at formålet med at indsamle disse eksempler på de gamle italienske mestres kunst var, at kunne bringe et ikke tidligere set undervisningsmateriale med sig til København. Det var hans håb at få ansættelse i en stilling som professor ved Kunstakademiet.

Med henblik på en publikation af kataloget over J.L. Lunds studiesamling, udarbejdede HRJ inden projektet udløb en præsentation af samlingen. Denne omfatter en fremstilling af interessen for de tidlige såkaldte primitive mestre omkring 1800, J.L. Lunds forudsætninger og muligheder for at opbygge en studiesamling, studiesamlingens placering indenfor den gryende kunsthistoriske interesse for emnet i Europa, samt J.L. Lunds tilknytning til Kunstakademiet i København og hans betydning som lærer for efterfølgende generationer af billedkunstner. Dette manuskript gennemskrives og bearbejdes fortsat med henblik på færdiggørelse snarest muligt.

Den påtænkte publikation planlægges således, at den dels kan fungere som en selvstændig bog, dels kan ledsage udvalgte eksempler som udvælges med henblik på en udstilling.

Da kalkerne er udført på et meget tyndt papir som langsomt misfarves og plettes ville det være ønskeligt om studiesamlingen kunne blive scannet. Jeg arbejder således på muligheden for at tilvejebringe de nødvendige økonomiske forudsætninger for et sådan tiltag.

En udstilling og udgivelse planlægges.

Status

Projekt 3 og 5 afsluttes og publiceres i 2004.

Projekt 4 og 6 nærmer sig afslutning og der søges penge til publicering. Projekt 1 og 2 har af eksterne årsager været afbrudt, men arbejdet går videre.

Om projekterne gælder samlet, at de har gennemgået og kastet nyt lys over vigtige dele af Bibliotekets og Kunstakademiets samlinger. Samlingen af Arkitekturtegningers nye studiefaciliteter, der har givet alle involverede mulighed for længerevarende fast arbejdsplads, har bidraget positivt til at skabe et frugtbart åbent arbejdsmiljø omkring opgaverne.